

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- İnsan Haklarını İncileme			
Esas Komisyon	Adalet			
Tarih:	06 Mayıs 2013		E. No: 2/1502	
Ysm.Üzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gn.Sek.
E.E.	z	ÖZ	NP.	Reem
TBMM BAŞKANI	Mh			

Ayla AKAT ATA
Batman Milletvekili

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
7 6 Nisan 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
2 6 Nisan 2013
No : 205147

GENEL GEREKÇE

Türk Ceza Kanunun 220. ile 314. Madde hükümleri; toplumda adalet duygusunu sarsacak düzeyde hukuksuzluklara yol açmaktadır. Yargı organlarının bu hükümleri tatbik biçimiyle uygulamada; sıradan bir gösteri veya yürüyüşe katılmak, bir basın açıklaması yapmak yahut katılmak ya da atılan sloganlara eşlik etmek kişilerin ağır cezalara maruz kalmalarına neden olmaktadır.

Bilindiği üzere, “İfade Özgürlüğü” sorunu yıllarca ülkemizin en temel sorunlarından biri olagelmıştır. Türkiye’de yargı organlarının ifade ve düşünce özgürlüğünü değerlendirme ve bu konudaki davaları takdir etme durumu peşi sıra uluslararası hukuk yollarını da doğuran bir hukuk mücadelesinin doğmasına sebebiyet vermiştir. Nitekim Türkiye AİHM önünde ilk defa 10. Maddeden-İfade Özgürlüğü- mahkûm olmuş, devam eden davalarda ise aynı maddeden en fazla mahkûm olan ülke konumuna gelmiştir. AİHM’e taşınan davalar neticesinde ifade ve düşünce özgürlüğü hakkı ile ilgili oluşan birikim ve bu davalarla ortaya çıkan zengin içtihat ne yazık ki bu sorunun, günümüze kadar gelmesine mani olamamıştır.

1990 tarihli Yeni Bir Avrupa İçin Paris Şartı’nın, İnsan hakları demokrasi ve hukukun üstünlüğü bölümünde de “İnsan Hakları ve temel özgürlüklere her insan doğduğu anda sahip olur, bunlardan feragat edilemez ve hukukun güvencesi altındadır. Devletin birincil sorumluluğu bunları korumak ve geliştirmektir. Bunlara saygı, aşırı güçlü bir devlete karşı asli bir güvencedir” denilerek, devlet gücüne karşı, özgürlüklerin güvence altına alınmasının önemine dikkat çekilmiştir.

Daha bir çok uluslararası belgede, düşünce ve ifade özgürlüğü, temel insan hakları arasında yerini almakta, bu özgürlüklerin geliştirilmesi ve genişletilmesi, demokratik toplumun gereği olarak savunulmaktadır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de ifade özgürlüğüne dair aldığı çok sayıda kararda “Bu hürriyetler sayesinde ancak kişiler kendi düşüncelerinin doğru veya yanlış olduğunu test edebilme imkânına sahip olacaklardır. Demokratik bir toplumda ifade özgürlüğü, yöneticilerin veya kamu makamlarının hoşuna gidecek şeyleri söyleyebilme değil, her türlü düşünciyi serbestçe açıklamayı ifade eder” diyerek, özgürlükleri daha kapsamlı değerlendirmek gerektiğine dikkat çekmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da ifade ve basın özgürlüğü güvence altına alınmıştır. Anayasa'nın, **"Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması"** başlığını taşıyan 13'üncü maddesinde, temel hak ve özgürlüklerle ilgili sınırlamaların "demokratik toplum düzeninin gereklerine" ve "ölçülülük ilkesine" aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın **"Düşünce ve Kanaat Hürriyeti"** başlığını taşıyan 25'inci maddesinde "Herkes, düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Her ne sebep ve amaçla olursa olsun kimse, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; düşünce ve kanaatleri sebebiyle kınanamaz ve suçlanamaz" denilmektedir.

Anayasa'nın **"Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti"** başlığını taşıyan 26'ıncı maddesinde ise şöyle denilmektedir: "Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar..." Bu maddede, bu hürriyetlerin kullanılmasının hangi hallerde sınırlanabileceği de ifade edilmiştir.

5237 sayılı kanunun 3 üncü ve 4 üncü yargı paketlerinde ele alınan ancak; çözüm içeren bir düzenlemeye kavuşturulamayan 220 nci maddesinin altıncı fıkrasında, 'örgüte üye olmamakla birlikte, örgüt adına suç işleyen kişilere, ayrıca örgüt üyeliği cezası verilmesi' öngörülmektedir. 5237 sayılı kanunun 220 nci maddesinin yedinci fıkrasında da 'örgüt hiyerarşisine tabi olmamakla birlikte, örgüte bilerek ve isteyerek yardım eden kişilere örgüt üyeliği cezası verilmesi' öngörülmektedir. 'Suç ve cezanın orantılılığı' ilkesine aykırı olan bu hükümler kaldırılarak, yasanın hukukun temel ilkelerine uygun hale getirilmesi amaçlanmıştır.

5237 sayılı kanunun 220 nci maddesinin sekizinci fıkrası, 'örgütün veya amacının propagandasını yapan kişilere ceza verilmesini ve bu suçun basın yayın yolu ile işlenmesi durumunda verilecek cezanın yarı oranında arttırılmasını' öngörmektedir. TCK'nın 220 nci maddesinin diğer fıkralarında ve başka yasa maddelerinde 'örgüt üyeliğini ve örgüt faaliyetlerini' suç olarak tanımlayan ve cezai yaptırım öngören birçok düzenleme mevcuttur. Örgüt propagandası, örgüt üyelerinin yaptığı bir faaliyet olarak bu kapsamda cezai müeyyideye tabidir. İkinci bir ceza öngörülmesi hukuka uygun değildir. Ayrıca "örgütün amacının propagandası" tanımlaması subjektif yorumlara açık bir tanımlamadır. Örgütlerin bazı söylemleri ile kamuoyunun demokratik taleplerinin çakıştığı durumlara sıkça

rastlanmakta ve 'örgütün amacının propagandasını önleme' adı altında, demokratik talepler baskı altında tutulmaktadır. Yasadışı bir örgütlenmeyle fili, organik, hiyerarşik ilişkisi olmadığı halde, söylem/eylem benzeşmesi, bu söylem/eylemin suç olup olmadığına bakılmaksızın, yasadışı örgüt üyeliği şeklinde yorumlanması kamu vicdanını zorlamaktır.

5237 sayılı kanunun 220 nci maddesinin altıncı, yedinci, sekizinci fıkraları 'örgütlü suç faaliyetleri ile ilgili cezai yaptırımları' düzenliyor gibi görünse de; bu fıkraların esas itibari ile 'haber verme sınırlarını aşmayan ve eleştiri amacıyla yapılan düşünce açıklamalarını cezalandırmak amacıyla' kullanıldığı görülmektedir.

TCK Madde 314/2'ye göre "silahlı bir siyasi örgüte üyelik" suçu 5-10 yıl arası hapis cezası öngörür. Daha sonra bu fiil aynı zamanda bir terör suçu olduğu için Terörle Mücadele Kanunu davayla ilişkilendirilerek, 5.Maddesi uyarınca ceza otomatik olarak yarı oranında arttırılır. Bugüne dek 220 ve 314. Madde kapsamında mahkum olan yetişkin göstericiler takdiri indirimlerin uygulanmasıyla 7-15 yıl arası hapis cezalarına çarptırıldı. "Örgüt adına suç işlediği" için "silahlı örgüt üyeliği" ile suçlanmaya ek olarak sanık ayrıca Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet suçlamalarıyla da karşı karşıya kalabilmekte.

Açıkladığımız üzere; 314. Maddenin 2. Fıkrası da düşünceyi ifade etmenin önündeki engellerdendir. Tipik yada anlaşılır şekilde "terör" suçu işlediğine dair hiçbir kanıt olmasa da, kişilerin terör örgütü üyeliğine ilişkin ceza almalarının önünü açmaktadır. Örneğin, göstericilere yöneltilen "terör" suçlamaları son derece belirsiz ve özensizdir ve işlenen suçların doğası ya da ağırlığıyla orantılı değildir. Bu yüzden kanunilik ilkesine aykırıdır ve kullanılmaları ceza yasalarının keyfi kullanımı anlamına gelmektedir ve bu da insan hakları ve hukuk düzeninin ihlalidir.

Yürürlükten kaldırılmasını talep etmiş olduğumuz Türk Ceza Yasası hükümlerinin, toplum üzerinde yarattığı etki yok sayılamayacak bir düzeye erişmiş durumdadır. Zira mevcut düzenleme; alelade bir yurttaşın bazı toplumsal gösteri ve yürüyüşlere katılmış olmasını "örgüt üyeliği" tanımı için yeterli görecektir denli geniş bir düzenlemedir. Neredeyse toplumun her kesimi bu yasanın mağdurlarındandır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde-1: Yapılan değişiklik ile yasanın hukukun temel ilkelerine uygun hale getirilmesi ve eleştirel açıklamalara, ifade ve basın özgürlüğüne karşı tehdit olmaktan çıkartılması amaçlanmıştır.

Madde-2: Yapılan değişiklik; eylem ile ceza arasındaki orantısızlığın ve kanunilik ilkesine dair aykırılığın giderilmesini, ceza yargılamalarında doğabilecek keyfiyetin önlenmesini amaçlamaktadır.

Madde-3: Kanunun yürürlük tarihini belirtmektedir.

Madde-4: Kanunun uygulanmasına dair hkmdr.

TÜRK CEZA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA

DAİR KANUN TEKLİFİ

Madde-1: 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 220. Maddesinin 6., 7. ve 8. fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde-2: 5237 sayılı Türk Ceza Yasasının 314. Maddesinin 2. fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde-3: Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde-4: Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.